

'Geschonken overwinning'

Trefpunt PG Bennebroek, 23 juli 2023

Lezen: Jesaja 40:21-31 & Romeinen 8:12-17

Inleiding aan het begin van de dienst

Het waren in de 19^e eeuw de Duitse vader en zoon Blumhardt die als Lutherse evangelisten hun werk deden onder het motto: *Jesus ist Sieger*, Jezus is Overwinnaar. Het was in de Scheveningse gevangenis dat ik de Surinaamse gospel leerde kennen: *Jesus de na winni man, foe alla tem*. Jezus is de winnaar, voor altijd.

Vooraf zoon Blumhardt begreep dat het bij de proclamatie van Christus Triomfator, niet kon blijven bij het werken aan geestelijke en lichamelijke genezing van mensen, maar dat ook de maatschappij genezing nodig heeft. Hij keerde zich tegen de individualistische trek in het piëtisme waarin het alleen gaat om de persoonlijke verlossing. Het gaat in het christelijk geloof om de komst van het Koninkrijk van God en niet maar om een persoonlijke zielenheil. Vanaf 1896 wende hij zich steeds meer tot het socialisme dat hij bruikbaar vond om het sociale vraagstuk van zijn tijd op te lossen. In 1899 werd hij lid van de SPD en als gevolg hiervan werd hij als predikant geschorst. In december 1900 werd hij in de Landsdag van Württemberg gekozen. Hij bleef zes jaar parlements lid.

Hij kwam gaandeweg tot meer helderheid: de mens kan het Godsrijk niet scheppen. Alleen God kan dit. Wel zijn er allerlei "heenwijzingen" naar het Koninkrijk van God mogelijk. Steeds meer, zeker na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, kwam de beloftevolle verwachting in zijn denken voorop te staan. Het Rijk Gods is aanstaande! Daar kijken we naar uit. Maar dit betekent niet dat je op je handen moet gaan zitten. Het geduldig wachten gaat samen met een actieve inzet in deze wereld voor realiseerbare aspecten van het Godsrijk. Ook al

zullen deze pogingen stukwerk blijven, het is de plicht van elke christen om telkens weer opnieuw daaraan te beginnen. De jongere Blumhardt overleed op 2 augustus 1919. Hij liet het evangelisatiecentrum van zijn vader te Bad Boll na aan de Evangelische Broedergemeente. De Hernhutters, die sinds 1753 ook werkzaam waren in Suriname. Daarmee is de cirkel rond: *Jesu de na winnie man. Jesus ist Sieger*. Daar staan we deze viering vanmorgen bij stil.

Preek

Geliefde gemeente van de Heer Jezus Christus,

De bedenker van het V-teken was de Belg Victor de Laveleye. Hij was in 1940 naar Londen gevlucht en werkte er voor de op België gerichte uitzendingen van de BBC.

Op 14 januari 1941 riep Laveleye in zijn programma alle Belgen op om de letter 'V' te gebruiken als teken van verzet. De 'V' stond voor 'victoire' in het Frans en voor 'vrijheid' in het Nederlands-Vlaams. Binnen enkele weken begonnen er V's te verschijnen op muren over heel België, Nederland en Noord-Frankrijk.

De V-campagne verspreidde zich over Europa en werd alom beroemd toen Winston Churchill vanaf 19 juli 1941 er mee begon en dat ook op televisie werd uitgezonden, die in Engeland al bestond vanaf 1935.

In 1941 dus al het V-teken, terwijl er toen in nog geen velden of wegen een einde aan de oorlog te bekennen was. En toch: de poging tot bemoediging: de V van Victory. Moed houden, hoop blijven koesteren: *we shall overcome*. We zullen zegevieren, overwinnen.

In hoofdstuk 8 van de brief van de heilige apostel Paulus aan de christenen in Rome worden we meegevoerd naar dat slotakkoord: we zullen zegevieren, overwinnen. Ik citeer het bekende en dierbare slot van Romeinen 8:

“Maar wij zegevieren in dit alles glansrijk, dankzij Hem die ons zijn liefde heeft bewezen.” Andere variant in vertaling: “in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad”. En dan verder: “ik ben er van overtuigd, ik ben er van verzekerd, dat dood noch leven, engelen noch machten, noch krachten, heden noch toekomst, hoogte noch diepte, of wat er ook maar in de schepping is, ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, die Hij ons bewezen heeft in Christus Jezus, onze Heer” (Rom. 8:37-39).

Hoe komt Paulus bij deze verzekerdheid, deze overtuiging?

Hij zegt: wij zegevieren ... in dit alles...

In dit alles. Dat wil zeggen, er is sprake van een gecompliceerde, ingewikkelde situatie. In de mensengeschiedenis. Maar ook in jouw en mijn leven. Een omgeving die eerder lijkt te leiden naar neergang, verlorenheid, leegheid, zinloosheid, dan naar overwinning.

En toch.

Er is ook iets fundamenteel veranderd, doordat God zich in deze mensengeschiedenis, ongedacht, heeft laten kennen, en wel in de verschijning van Jezus. Het is Gods eigen hoogste interventie, om een wending te brengen in onze wereld en in ons leven.

Zo heb ik uiteindelijk het optreden van Jezus als de Messias van Israël leren verstaan, schrijft Paulus, heel anders dan wij ons dat bedacht hadden, zeg ik er maar eerlijk bij, en in eerste

instantie was ik zelf zelfs een felle tegenstander van het verhaal dat verspreid werd naar aanleiding van de lotgevallen van Jezus. Ik vond het te makkelijk, te rigoureuus ook, alsof alles maar vanuit God te denken is, genade, vergeving, verzoening, vrede. En wij er niks aan hebben te doen, dan alleen het te aanvaarden.

Maar het liet me niet los, dat Evangelie, want zo werd het genoemd: een 'evangelie', net als de berichten van een keizer als hij weer eens een overwinning had behaald en er weer een tijd van vrede, nou ja zo zagen ze dat, een tijd van vrede kon aanbreken. Goed nieuws, blijde mare, good spel: gospel, evangelie. Maar nu dus een Evangelie omtrent Jezus Christus en zijn overwinning op de machten van het kwaad.

Ik ben er toe bekeerd geraakt. En nu dien ik God vol overgave, door de verkondiging van het evangelie over zijn Zoon (Rom. 1:9), ten dienste van alle volken, van beschaafde en niet beschaafde, geletterde en ongeletterde. En daarom is het mijn wens het Evangelie ook aan jullie in Rome te verkondigen. Ik schaam mij voor dat Evangelie niet, want het is Gods reddende kracht voor allen die geloven, voor Joden in de eerste plaats, maar ook voor alle andere volken (Rom. 1:14-16).

En Paulus heeft daarmee een doel, een missie, want hij wil vanuit Rome op missionaire expeditie naar Spanje. Daarvan kun je lezen in Romeinen 15. Maar hij heeft ook het nodige begrepen van de verdeeldheid en onenigheid tussen verschillende groepen christenen in Rome, verspreid als zij zijn over diverse huisgemeenten: arme en meer welgestelde, met vrije burgers en met mannen en vrouwen met een slavenstatus, gelovigen met een Joodse achtergrond en met Joodse familie en gelovigen die een heel andere religieuze, culturele en levensbeschouwelijke geschiedenis achter zich hebben.

Je kunt over die verdeeldheid en tegenstellingen het één en ander lezen in Romeinen 14 en 15.

En toch: Paulus wil graag dat alle christenen in Rome hem steunen in zijn plannen voor Spanje, niet omdat het zijn missie is, maar omdat hij gelooft dat het gaat om Gods missie. Hoe betrekken we heel de wereld bij Gods liefde, zoals wij die nu door Jezus hebben leren kennen? We zijn maar klein als christelijke beweging in dat grote Romeinse Rijk. Moeten we dan niet de vaak zo opgeblazen verschillen - accenten die misschien eens gezet moesten worden, omdat het gehele verhaal anders mank ging lopen, maar die nu een eigen leven zijn gaan leiden in kerkelijke eenzijdigheden, de één met deze, de ander met die specialiteit - moeten we die verschillen niet zien te overwinnen? Om samen op te trekken, om samen Gods wil te doen, om samen zijn Naam te heiligen en om samen zijn Koninkrijk te laten komen. Zeker: wij maken het hier niet, hoe groot de kerk ook wordt, maar anderzijds: als er in en vanuit de gezamenlijke kerk van Christus niks anders zichtbaar is dan onderlinge onenigheid, wat kan Christus de wereld via zijn kerk dan eigenlijk bieden? Dus we moeten terug naar de basis: waar we allemaal over eens zouden kunnen zijn. Althans dat is Paulus' poging in de Romeinenbrief. En let maar eens op hoe vaak hij dan juist woorden gebruikt als 'allen', 'iedereen', 'niemand uitgezonderd', 'zonder aanzien des persoons'.

Ik ben een apostel voor *alle* volken, het Evangelie is een kracht van God tot behoud voor *allen*, die geloven, Jood en heiden en iedereen.

En ook in Romeinen 8 komt hij er weer zo op terug. Ik citeer Romeinen 8:31: "Wat hier verder over zeggen? Als God voor ons is, wie kan dan tegen ons zijn? Zal Hij die zijn eigen Zoon niet heeft gespaard, maar Hem omwille van *ons allen* heeft prijsgegeven, ons dan met Hem ook niet alles schenken?"(Rom.

8:31-32). Omwille van ons allen!

Paulus heeft het uitgetekend in de eerste hoofdstukken van zijn brief, dat niemand moet denken, dat jij met jouw groep je kunt onttrekken aan de hoogst problematische schaduwkanten van de mensengeschiedenis, of het menselijk bestaan.

Natuurlijk is dat een stelling die je kunt aanvechten. Zeker als je het gevoel hebt dat jij juist wel degelijk bij het oppassende, en ethisch serieuze deel der mensheid behoort.

Paulus kan het als het ware bloot leggen aan de hand van zijn eigen leven: juist de vrome en morele mens kan met alle nederige hoogmoed toch lijnrecht tegenover de Messias van God komen te staan. Ook dat is 'op vlees vertrouwen', zoals Paulus dat noemt (vgl. Filippenzen 3:4-5, NBG vertaling 1951). Voor je het weet verandert zogenaamde 'dankbaarheid' en 'gezegendheid' in eigengerechte zelfingenomenheid, uitgesproken of heimelijk zo aangevoeld: Heer wat ben ik dankbaar dat ik niet ben als die tollenaar daar, de schoft.

Zometeen nog iets meer over dat gekke woordje 'vlees'.

Nee, wij allemaal hebben de barmhartigheid en de genade van God nodig, aldus Paulus. Een barmhartigheid, een allesbepalend 'ja' van God over ons leven, dat aan het licht is gekomen door de geschiedenis van Jezus, inclusief zijn kruis en opstanding.

En daarin raak je betrokken door geloof. Alleen geloof, niet door afkomst, of door religieuze of andere prestaties, rituelen of gebruiken, maar alleen door geloof: dat je vertrouwt wat er van Godswege over wordt verteld: namelijk dat dit het keerpunt is, ook voor jou, en dat mijn Rijk waarlijk zal komen. En ook dat

geldt voor 'allen'.

Welnu, de wending die dat geeft wordt door de doop, zegt Paulus in Romeinen 6, verbeeld: je gaat het water in, en je komt er uit, zoals je als het ware met Christus mee ondergaat: een bestaan zonder bestaansrecht komt ten einde, maar dan ook zoals je met Christus mee opstaat: een nieuw bestaan, vastgemaakt aan Gods toekomst, gaat van start.

Wil dat nu zeggen, dat het ons lukt om daarmee, gedoopt en al en elke dag opnieuw zoekend naar geloof, te acteren op het niveau van de 'gemeenschap der heiligen'? Nou nee, zegt Paulus in Romeinen 7. En in Romeinen 8. Want we blijven zolang ons aards bestaan er is, onderdeel van een *messy world*.

Ik kwam op die term *messy world* vanwege een populaire podcastserie van de Bocconi Universiteit, een soort Italiaans Nijenrode: *clarity in a messy world*, en vanwege de bestseller: *finding clarity in a messy world. Twelve simple rules to help you navigate through a constant world of chaos*. Nou ja, in die 'simpele' regels geloof ik nooit zo, maar meestal is de analyse trefzeker.

"We live in a messy world, and it is only getting messier. We are lost, confused, and more unfulfilled than ever. We are dealing with so much externally that we no longer have the mental capacity or energy to deal with ourselves internally. The outside chaos is fueling our inner chaos, and this needs to end."

Beide stipt de apostel Paulus aan: *internally*: in Romeinen 7. Innerlijk weet ik wel wat goed zou zijn, maar dat wil niet zeggen, dat het mij lukt daar ook naar te handelen. Ook als gelovige ben ik nog onderworpen aan de dynamiek van mijn aardse bestaan.

Zo wordt het inmiddels vertaald in de NBV 21 vertaling. De ouderen onder ons, en wie is dat bijna niet, weten nog wel dat daar in de oudere bijbels het woord 'vlees' stond. De Geest versus het vlees. De geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak. Met dat woord 'vlees' wordt in vertalingen altijd een beetje aangetobd. Je ziet, dat in Romeinen 7 en 8 alles weer is omgegooid in de NBV 21 rond dat woordje 'vlees' vergeleken met die van 2004. Het is nu steeds vertaald met 'aards bestaan', 'aardse natuur', 'aardse maatstaven' etc. Nu kun je daar ook weer wat van vinden, alsof het nu zou gaan om dualiteit tussen aards en hemels, terwijl het toch ook vooral gaat om het verschil tussen goed bezig zijn en verkeerd bezig zijn. Maar goed, je moet er iets mee, want 'vlees' letterlijk laten staan, roept vandaag het misvertstand op van de slager op. Het bijbelse begrip 'vlees' slaat op het leven in zijn zwakte en kwetsbaarheid, zowel waar het gaat om het vergankelijke (alle vlees is als gras, Jesaja 40:6) als om de makkelijke verleidbaarheid tot zonde (de werken van het vlees tegenover de vruchten van de Geest, Galaten 5:13-26).

Daar ligt dus ook voor de christen nog steeds een stuk innerlijke strijd, maar ook is er de druk van buiten (*externally*). Ik citeer Romeinen 8:22: wij weten dat de hele schepping nog altijd als in barensweeën zucht en lijdt. En zij niet alleen, maar ook wijzelf, schrijft Paulus. Er is van alles dat ons schrik kan aanjagen en ons ook in verwarring brengt.

Maar broeders en zusters: laat dit overeind blijven staan in jullie midden: door de interventie van God in de Christusgeschiedenis zijn wij niet langer gebonden aan het aardse, om volgens aardse maatstaven te leven. Nee, jullie hebben de Geest, dat wil zeggen de werkzame kracht van Gods barmhartigheid door Jezus ontvangen. Daardoor weten jullie dat jullie kinderen van God zijn. En dus ook erfgenamen. Paulus haalt er het Romeinse familierecht bij. Wie de status van 'kind'

krijgt is ook 'erfgenaam' en geen dienstknecht of slaaf of wat dan ook. Zo is het in de christelijke gemeente: dat ieder door het werk van Christus deelgenoot wordt aan de *familia Dei*, aan het huisgezin van God, zonder onderscheid, zoals die in de maatschappij kan gelden. En dus ook dat je zult delen in Gods luister.

Het is een belofte, het is een geloof, een hoop, die ons ook in de huidige chaotische tijden gaande houdt. Het is het V-teken vanuit de hemel om vol te houden, om het pad van het goede te blijven gaan en de weg van het kwade te blijven mijden. Te blijven geloven dat Gods genade zal overwinnen (Gezang 755). Te blijven vertrouwen dat God jou dragen zal, ook als je individueel door moeilijke tijden heen moet gaan. Meer dan overwinnaars te zijn dankzij Hem die ons heeft liefgehad.

Ja, ik ben er van overtuigd, verzekerd – dat wil zeggen: ik ben er niet zeker van vanuit mij zelf, maar het is mij aangereikt en ik geef het jullie door, zo schrijft Paulus, niet alleen aan de Romeinen van toen, maar ook aan jullie in Bennebroek, hun verre nazaten: dat dood nog leven, engelen, noch machten, noch krachten, heden noch toekomst, hoogte noch diepte, of wat er ook maar in de schepping is, ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, die Hij ons heeft bewezen in Christus Jezus, onze Heer.

U zij de glorie, u zij de victorie! (Gezang 634)

Amen

Zingen: Gezang 755 ('Toch overwint eens de genade')